

FN er ikke nok. Demokratierne må finde et andet forum

Af Jonas Parello-Plesner

FN er begrænset af sine medlemmers interesser og har derfor sin primære funktion i det mere apolitiske felt. Det bør holde sig til vacciner, katastrofebistand og enkelte fredsbevarende missioner. Kampen for frihed og demokrati skal føres andetsteds.

De Forenede Nationer fylder 75 år i år, hvilket fejres. Men der er blinde vinkler i FN-samarbejdet. Hvis demokratiske værdier skal sikres over hele verden, er det ikke igennem FN. Det skal foregå indenfor andre formater, hvor demokrati og frihed sættes først – og ikke blot tækkes verdens despoter, som desværre ofte bliver normen i FN.

FN opstod af asken efter Anden Verdenskrigs ødelæggelser med en ambition om at sikre freden fremover. FN ses dermed som toppen af fødekæden af internationalt samarbejde, der sikrer både fred i verden til katastrofehjælp og vaccinationer i udviklingslan-

de. Nogle af de mangeartede missioner har FN udført godt, nogle mindre godt og nogle decideret ringe. Internationalt samarbejde er ikke en værdi i sig selv. Og FN-stemplet er ikke nok i sig selv. Det skal give resultater for at kvalificere som effektiv multilateralisme.

I 2001, som ung fuldmægtig i Udenrigsministeriet, deltog jeg i UNIDO's generalforsamling. Hvis De, kære læser, ikke har hørt om organisationen, er der en god grund dertil. På papiret er organisationen dedikeret til industriel udvikling – praktisk talt kunne den forsvinde ud af det multilaterale alfabet, uden at nogen ville opdage det.

Generalforsamlingen dengang var mit første møde med bureaukratisk tidsspilde med formålsløse resolutioner. Heldigvis beskar Danmark senere hen støtten til UNIDO. USA havde allerede trukket sin støtte tilbage i midten af 1990'erne. Nu har Kina overtaget generaldirektørposten og bruger for-

---

Jonas Parello-Plesner (f. 1973) er cand.scient.pol. fra KU og M.Sc. fra London School of Economics. Han er tidligere dansk diplomat og sikkerhedspolitisk ekspert. I dag er han direktør ved Alliance of Democracies Foundation og non-resident Senior Fellow ved German Marshall Fund. Hans seneste bog er *China's Strong Arm-protecting Citizens and Assets Abroad*.

---

mentligt mest UNIDO til at inficere FN med sine autoritære standarder.

Det er derfor en konkret afvejning, om det giver mening at være medlem af FN-organisationer, som ikke lever op til deres formålsparagraf. Særligt USA, der er en af FN's grundlæggere, har i stigende grad trukket sig fra dele af FN-samarbejdet. Under

præsident Trump har det været fra klimasamarbejdet (en fejl, i min optik), UNESCO og FN's Menneskerettighedsråd. På det sidste område kan jeg følge rationalet i den amerikanske tilgang. USA's FN-hold forsøgte ihærdigt at få nødvendige ændringer, for eksempel øget inddragelse af civilsamfundet og hårdtslående resolutioner ved konkrete overgreb, igenem – uden held. Daværende amerikanske FN-ambassadør Nikki Haleys afskedssalut ved udmeldelsen i 2018 var at sammenligne Menneskerettighedsrådet med en 'sump', der beskyttede menneskerettighedsreprædenterne i stedet for ofrene.

Sandt nok. Og for nylig understregede Menneskerettighedsrådet igen, hvor lidt det har med forbedringer af menneskerettigheder at gøre, ved at vælge de to autoritære stormagter Kina og Rusland ind. De fik følgeskab af Cuba, Usbekistan og Pakistan. Saudi-Arabien – hvor regimet hakker oppositionsjournalister i småstykker – kom dog ikke ind. Der er måske alligevel visse nedre grænser i FN. Men det kan også lige så vel skyldes, at Saudi-Arabien ikke fik købt tilstrække-

ligt med stemmer i den multilaterale basar.

Med sådan en baggrund er det svært at se FN blive handlekraftigt på frihedsrettigheder. Det er som sådan ikke kun FN's skyld, men beror på medlemmerne af klubben, hvor en god del af

medlemsstaterne ikke kan døje frihed og demokrati. De er modstandere af

sådanne værdier på hjemmefronten, om det er Kinas enerådige Kommunistiske Parti, Vladimir Putin og hans gamle KGB-kammerater eller Golfens enevældige islamiske konger. Derfor ønsker de heller ikke, at demokrati bliver promoveret i FN. På samme vis er verdensmålene kemisk rensset for henvisninger til demokrati, da de ellers ikke kunne overleve i FN. De ligner nærmere en kinesisk udviklingsplan, hvor folk løftes ud af fattigdom, men ikke går skridtet videre mod frihed og demokrati.

Behov for alternative fora

Derfor er der brug for alternative fora til at sikre samarbejdet mellem demokratier. Det er også blevet understreget af pandemiforløbet med Verdenssundhedsorganisationen (WHO), som var alt for følgagtig over for Folkerepublikken Kinas indledningsvis meget mangelfulde informationer om coronaepidemien.

Man skulle lige have gennemført et lokalt kalas i Kommunistpartiet i Wuhan i midtjanuar, før man oplyste WHO og omverdenen om, at sygdommen smittede fra menneske til men-

Særligt USA, der er en af FN's grundlæggere, har i stigende grad trukket sig fra dele af FN-samarbejdet.

neske. Taiwan, der havde prøvet det før med Kinas uigennemsigtighed i SARS-forløbet i 2003, begyndte allerede i slut december at screene rejsende fra Wuhan.

I det hele taget fremviste det demokratiske Taiwan en eksemplarisk indsats imod corona, blandt andet ved brug af teknologi, men uden Fastlandskinas mangel på respekt for individets rettigheder. Derfor ville det også have givet god mening, hvis Taiwan kunne have deltaget og fortalt internationalt herom i WHO, men det forhindrede WHO-sekretariatet, presset af Kina. Udelukkelsen skete på trods af USA's og mange andre landes, inklusive Danmarks, opfordring til taiwansk deltagelse.

Det rejser jo spørgsmålet, om der er brug for et forstærket samarbejde mellem velfunderede og transparente demokratier på sundhedsområdet, hvor man stole på hinandens grundlæggende tilgang. USA valgte – lidt forhastet – at trække sig helt ud af WHO, hvilket jo giver Kina mulighed for i endnu højere grad at marionetdiktere organisationen. Stormagtskonflikten mellem Kina og USA kommer i årene fremover til at overskygge

Stormagtskonflikten mellem Kina og USA kommer i årene fremover til at overskygge mulighederne for internationalt samarbejde.

mulighederne for internationalt samarbejde, hvilket den manglende fælles krisestyring under den nuværende pandemi også understreger.

Der er for eksempel også kraftigt brug for et øget samarbejde mellem

verdens demokratier om at fastsætte regelsættet for fremtidens teknologi. Det gælder fra ansigtsgodkendelse til regler for kunstig intelligens og for sikkerheden i 5G-netværk. Hvis vi nøler, så sætter særligt Kina sine frihedsundertrykkende standarder ind i stedet for. Og Rusland har vist sin kapacitet til at være en evig drillepind i demokratiske valg ved hjælp af social medie-manipulering. Det skal vi stå fælles om at imødegå.

Derfor er der brug for at samle demokratiske kræfter både blandt politiske ledere og demokratiaktivister. I 2017 oprettede tidligere statsminister Anders Fogh Rasmussen demokrati-fonden Alliance of Democracies Foundation, hvis formål er netop at styrke samarbejdet mellem verdens demokratier i en tid, hvor både Rusland og Kina svinger i en mere og mere autoritær retning, samt hvor de veletablerede demokratier også udhules indefra. Fonden er også et bud på et civilsamfundsalternativ, når der er handlingssammenslutning i det klassiske multilaterale samarbejde, som er tæt knyttet til USA. Projektet får opbakning af blandt andet Joe Biden, som i 2018 var hovedtaler til det årlige topmøde i København. Biden var også stiftende medlem af den transatlantiske kommission mod ekstern valgindblanding, som Fogh Rasmussen stiftede som reaktion på den russiske indblanding i det amerikanske valg i 2016. Som del af sit valgprogram talte Biden også om at styrke samarbejdet mellem demokratier. I planerne om det globale demokratisamarbejde taler Biden heller ikke

den transatlantiske kommission mod ekstern valgindblanding, som Fogh Rasmussen stiftede som reaktion på den russiske indblanding i det amerikanske valg i 2016. Som del af sit valgprogram talte Biden også om at styrke samarbejdet mellem demokratier. I planerne om det globale demokratisamarbejde taler Biden heller ikke

om FN, men andre løse multilaterale formater, der dog med tiden kan blive mere fasttømrede.

Derfor, FN: tillykke med de 75 år. Hold dig til områder, du er god til. Oftest det mest praktiske: vaccinationer, klart definerede fredsbevarende missioner, katastrofebistand, og sta-

bilisering, hvor jeg ved selvsyn så det imponerende arbejde i Irak i efter IS' hærgen, anført af Lise Grande fra FN. Men i forsvaret for demokrati og frihed skal vi samles hinsides FN.

○○○